

Lendav pätt ei peatanud tantsuhoogu

28. juuli õhtul toimus Koguva Toomal sellesuvine suur simman, mis oli pühendatud Tooma vana aida 200. sünnipäevale. Selle tarvis olime kokku kutsunud kohalikud taidlejad. Abiväge saabus ka naabersaarelt. Nimelt olid segarühm ja naisansambel kaasanud oma ridadesse kolleegid Valjalast. Piduse

ise ületas kõik meie ootused. Ilm oli ilus, publikut palju, esinejad viimase peal. Mõningased vipe-rused olid küll helitehnikaga, aga kuskile peab arenguks ka ruumi jääma. Järgmisel aastal oleme sellevõrra targemad.

Järgmisest aastast tasub rääkida juba küll. Mulle avaldati soovi, et

selline suur Muhu taidlejate kokkutulek võiks saada traditsiooniks. Kohal oli neid tõesti omajagu: Külasema Seltsing, Muhu Segakoor, Muhu Segarühm, akordionsambel Kjaaks, Ätses, Naisansambel, Meesansambel, Tokkroes. Kontserdi lõpus mängisid jalakeerutamiseks Lõõts-moorikud. Kõik olid võrratud. Isegi lendav pätt ei peatanud tantsuhoogu.

Tahan omalt poolt veelkord tänada kõiki esinejaid. Teie olete need, kes meie hoovi täis meelitasid. Nii palju rahvast ei ole veel meie hoovi mahtunud. Siinkohal ongi aeg öelda külalistajatele - täname tulemast ja loodetavasti kohtume ka järgmisel simmanil.

Liia Ots
Muhu Muuseum

Naisansambel.

Kroketiturnee toob Muhusse ligi sada soomlast

Nõmmküla Uuetalule on 17.-18. augustil oodata hulk kroketihuvilisi, kui toimub Muhu 2012 Universum Krocket Tournament. Külalisi hakkab Muhu saarele jõudma reede õhtu-poolikul, nad tulevad autode, jalg- ja mootorrattastega ning on ka paar bussi. Kroketimängijate hulgas on nii soomlasi kui eestlasi, aga ka Soome eestlasi, kes pole Eesti saartel kunagi käinud. Ürituse korraldaja Tapio Reini loodab, et sellest tõuseb kasu Muhumaale tervikuna: enamus teenuseid ostetakse muhulastelt ja siala püütakse jätta suurem osa ürituse 8000-eurosest eelarvest. Ja muidugi oodatakse muhulasi väga kroketit mängima!

Tapio sõnul astub Uuetalul juba reede õhtul kl 22.30 rahva ette Eesti helilooja Rivo Laasi kuueliikmeline ansambel, kellega liitub kitarrist Jukka Niilola („Nipa“). Viimane on Soome tuntud bändis Hurriganes seitse aastat mänginud muusik.

Laupäeval kell 15 kogune-takse aga kroketit mängima. Kell 15.30 toimub Muhu ja Soome võistkondade kõievedu, seejärel võistlevad kolmeliikmelised võistkonnad kroketimängus. Kohal on Soome endine jäähoki-kohtunik Seppo Mäkelä, kes on mängenud vilistanud ühel olümpial ja viitel maailmameistrivõistlus-tel.

Tapio Reini kinnitab, et kroketiturniiri on toetamas kolm raadiojaama: Ramona Soomest ning Radio Mania ja Kadi raadio Eestist.

Pärast osavuseproove kroketis astuvad lavale Laulusõbrad ning õhtu jätkub karaoke ja tantsuga.

Kroketit mängitakse Uuetalul teist aastat ja korraldajad loo-davad seda traditsiooni kasvamas näha. Tapio Reini tänab väga soojalt kõiki vabatahtlikke, kes on aidanud ette valmistada turniiri korraldamist Muhus.

Muhulane

18. augustil Nõmmkülas Uuetalul Muhu 2012: Univer-sum Krocket Tournament

Kell 15 avamine, 15.30 Muhu - Soome kõievedu, 16.00 kroketi-turniir (3 inimest võistkonnas). Umbes kl 20 „Laulusõbrad“ + karaoke ja tants.
<http://cirkus-scandinavia.com/>
<http://davidkroket.org/>
<http://www.kiekkopesa.fi/forum.php>

Igaküla laste koduskäik

Igakülas on nüüd jälle niipalju sooja energiat, mida 220 paari jalajälgi meie külastanavatele ja koduõuedele 28. juulil 2012. aastal maha jätsid.

Need, kes me siin praegu meie ühist koduküla hoiame, tunnetame suurt-suurt seljatagust. Või hoopis uut vundamenti!

Meil oli korraga kodus 52 paari kuni 20 aastast särasilma. Nendest 37 olid alla 10 aastased! Kõige noorem viiekuune Vana-Jaagutoa Lauren. Väärtuslikke ”mälukaarte” (tinglikult üle 45 aastasi) lugesime kokku 91. Ülejäänud on meie keti olulised vahelülid.

Meie 300 aasta jooksul teada-olevast 56 kodust on alles või taastasustatud kokku 19 suitsu.

Ülejäänutel oli taaskohtumis-rõõm. Kümnekond kodu jäid veel selleks korraks nukraks, aga tere ütlesime neile ikka. Igikivigi särab täna jälle päikese käes, sest selga kasvanud sammal kadus sealt päris kiiresti.

Aitäh kõigile tulijaile ja loodame, et see hulk noori ikka ja jälle Igakülalt läbi astuvad ja nendest kasvavad ükskord uued kodus-olijad.

Me usume, et meid saab varsti jälle palju. Kas taas Muhumaa

Hetk kokkusaamiselt Igakülas.

suurimaks külaks?

U saldame aega ja laseme tal rahulikult ise toimetada.

Siinkohal täname meie ürituse toetajad ja abistajad, kes paljud nendest ise abi pakkusid: Kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) toetus läbi Saare Maavalitsuse, Muhu vallavalitsuse ja volikogu toetus, Muhu Muuseum, Muhu Kommunaalamet, Külasema küla, Tamse küla, Vello Tikerpalu ja CO, Muhu Põhikooli söökla, Muhu

Restoran, Valge Varese Trahter, Vanatoa turismitalu, Muhu Noorte-keskus, Muhu Valla Eakate Hooldekodu, Oü Loovusveeb, Oü Värvi ja Vorm, Oü Käoking, Irena Tarvis, Sirje Tüür, Andres Tüür, Ilmar Põldemaa, ja meie ise ka kõik koos.

Toredat koostööd edaspidiseks! Oleme ikka rõõmsad ja õnnelikud ja siis on kõik hästi.

Igaküla rahvas
”Sant-Jaagu saarelt”

Muhu Tänavatantsu Päevad

8.-10. juulini toimusid Hellamaa külakeskuses Muhu Tänavatantsu päevad 2012. Algselt oli see mõeldud 11-17-aastastele, aga plaanide muutumise tõttu oli seal ka nooremaid. Meid oli koos õpetajatega 18. Kaks väga toredat õpetajat oli tulnud meid õpetama JJ Streeti tantsukoolist.

Kolm päeva oli ilmselgelt vähe aega tantsude õppimiseks, kuid lõppkokkuvõttes saime õpetajatelt ainult kiidusõnu. Selle aja jooksul õppisime ära kolmeminutilise kava, millega esinesime ka viimasel päeval Liiva kaubahoovis.

Põhiliselt õppisime hip-hopi, kuid esinemiskavas oli ka lühike Lockingu osa.

Selle aja jooksul, mis me seal olime, jõudsime käia veel ka ujumas, ratsutamas, pidada üks mõnus disko- ja lõkkeõhtu, vaadata filme ja nautida head seltskonda.

Kokkuvõttes said kõik palju targemaks tänavatantsu kohta. Saime teada selle ajaloo ja tuntud tantsugruppidest, õppida ise

tänavatantsu ja mõista, et kuus tundi päevas trenni teha polegi nii nalja asi.

Loodetavasti toimub see ka

järgmisel aastal, kuid siis mõni päev kauem, et saaks pikemalt tantsu õppida.

Karen Saksakulm

Muhu noored Eesti filmi edendamamas

Hea lugeja, kas oled kunagi kasutanud mõne eriti võimsa elamuse kirjeldamiseks väljendit „see juhtus nagu filmis“? Film on nii võimas väljendusvahend, et tundub kohati reaalsem kui elu ise. Sellel on nii plüsse kui miinuseid. Ühtpidi muudab see filmikeele väga efektiivseks lugude jutustamise vahendiks, mille kaudu ammutame uusi teadmisi ja kogemusi. Teistpidi avab see võimaluse inimesega manipuleerimiseks – näiteks võib tuua nii propagandafilme meie endi lähiajaloo kui ka infot, mis meieni igapäevaselt meediast tulvab. Seetõttu on tänapäeva ühiskonnas orienteerumiseks ülioluline mõista filmikeele taha peidetud sõnumeid.

Tänapäeva noored on sündinud, arvutihiir ühes ja kaamera teises käes, ning veedavad oma vanemate õõvastuseks päevi ja öid interneti-avarustes. Nad mõtlevad visuaalselt – seetõttu on väga oluline õpetada neid ka visuaalselt *mõistma* ning filmikeelt kriitiliselt ning vastutustundlikult kasutama.

2010. aastal käivitati EL Keskk- Läänemere programmi INTERREG IV A toel 3-aastane Eesti-Soome-Rootsi koostööprojekt „Läänemere-äärsete noorte lood“. Tõukeks said kolme riigi saarestike ja rannikualade koolinoorte sarnased mured ja rõõmud, mida filmi kui universaalse keele abil on lihtsam teistega jagada. Lisaks

Filmilaager Saaremaal.

ühendas neid piirkondi kehv ligipääs filmiharidusele ja kinokultuurile. Projekti eesmärgiks sai filmi- ja meediahariduse juurutamine koolides, noorte vaba aja sisustamine ning saarte ja rannikualade omakultuuri väärtustamine läbi filmikeele. Eestist osales projektis kokku 6 kooli ja 2 noortekeskust. Õnnelik võimalus osaleda avanes ka Muhu põhikoolil ja noortekeskusel.

Igas koolis käivitati seeria filmialaseid koolitusi õpilastele ja õpetajatele, mille käigus õpiti põhjalikult tundma kõiki filmitegemise tähtsamaid komponente.

Filmi teeb nii elulähedaseks just see, et selles saavad kokku kõik teised kaunid kunstid: kirjandus (loo jutustamine), teater (näitlemine), kujutav kunst (stsenograafia), maalikunst (kaameratöö), muusika. Seetõttu pakub film koolis väga magusat võimalust õpetada ükskõik millist erialaainet. Kontrolltöö asemel saavad õpilased ülesandepüstituse filmikeeles lahendada. Selle tulemusena saab õpetatav aine lastele paremini selgeks (õppimine läbi praktilise kogemuse), kõigil on lõbusam ja huvitavam, alles jääb audiovisuaalne õppematerjal tulevaste põlvkondadele ning, kuna film on

meeskonnatöö, lähendab filmitegemine tohutult õpilasi ja õpetajaid.

Lisaks koolitustele toimus projekti vältel nii kohalikul kui rahvusvahelisel tasandil filmilaagrit, mis viis südikad muhulased ühes teistega üle mere Gotlandile ning Ahvenamaale uusi filmioskusi õppima, võõraid, kuid samas lähedasi kultuure avastama ja uusi sõpru leidma. Muhu noortekeskust peab kiitma – projekti vältel saadud teadmisi kasutatakse nüüd juba iseseisvalt edasi, filme valmib nagu soojasid saiu ning need on võitnud auhindu mitmel konkurssidel.

Projektis osalenud lapsed on filmipisikust nakatunud – nüüd jääb vaid loota, et õpetajad kiiresti järgi jõuavad!

Projekti Eesti-poolseks koordinaatoriks on Kinobuss. Kohalikul tasandil on projekti toetanud Tiigrihüppe Sihtasutus, Eesti Kultuurkapital ja Hasartmängumaksu nõukogu. Kõiki projekti vältel valminud filme saab vaadata projekti koduleheküljel www.yobana.eu

Kaisa Masso
Projekti koordinaator

Pisiksi mälestusi Muhu keskjoamast

Sii ma mõtleski ea tüki aega kohe, mis ma tie. Nii rasked kirjatükki põle mool enne oln. Neh, ega seep soa koa söuke, kut ma oleksi tahtn, aga pane ta ikka papri piale.

See üks vana ja omad aegu irmus tähtis tüö, nüüd põle taga midagid tiha ja põle taris koa.

1949 voasta akkas mo ema Muhu käsikeskjoamas televonistina ameti. Keskjoam olli Liiva algkooli majas. No seesamma vana maja, mis paergugid oo, viimate olli sial kooli söökla. Selle vana katusse alla mahtus siis neli klassitait lapsi, postkontor, keskjoam ja side-töötajate elukoht koa viel.

Keskjoama tuba olli pisike ühe aknaga, akna ees olland trellid, akna all tilluke laud, seena jaeres kitsas koiku ja keskel tuba kõrged kapi moodi asjad.

Ühe kapi, mida kommutaatoriks kutsuti, vat selle ees olli üks kõrge korjuga iste, padi koa istumise all ja sial siis istuti ja seda tellevoni juttu kokku ühendati.

Sial olli ikka mitu muhu naist ametis, sest vahetustega tüö olli ja ennes soa ää minna, kut vahetuse aeg läbi sai ja teene naine asja üle võttis.

Sial olland Pallasmaa, Meida ja Vaike vist koa, siis Levalõpma küläst Eeriki Helvi (Kõvamees), Pädastest Tarvis, Salme ja Leida, Suuremõisa Andruselt Metsniit, Evlalia (kutsuti Laaliks) ja piltide pial oo viel naisi, aga map tunne neid änam.

Valvekorrad akkasid, ütleme

omingu kahessast lõuna kaheni ja sialt õhta kahessani. Ja õövalve jälle omingu kahessani. Vabu päevi olli koa ja kui olli taris ää kõia, siis sai vaheta, pärast tegid teesele muidugid tunnid tagasi. Sõuke kena naiskonna tüö.

Televonist istus kommutaatori ees, must televonitoru kõrva jääres ja ega sial muud es ole, kut „räägite?“, „kohe ühendan“, „ei vasta“ või „number paergu kinni“.

See kommutaator olli sõuke: silmade kõrgusel (istudes) 4 rida (ülalt alla) klapikeksi, igas reas 10 klappi, nende all sõuke samma rida augukeksi, numbrid kõrval (kahekohalised numbrid olland). Päril istuja põlvede juures, kapiga ühenduses aga horisontaalne lauake, lauakese sees omades pesades ühe haruga pistikud, igal pikk juhtmesaba taga. Juhtme isolatsioon olli punase, valge, sinisega kokku põimitud niidikestest. Kenad kirjud juhtmed, nüüd vist änam sõuke isolatsiooni ep tehta. No see selleks.

Nende pistikute juures olland viel pisiksed nipslülitid, mis köisid paramale ja vassakule. Keskmine asend olli algasend. Kogu see kapi sumises, plöksus ja tirises.

Kui nüüd inimene kellegiga riakida tahtis, siis ta oma koduse aparadi juures andis vänta ja ootas toru otsas nii kaua, kut keskjoama noorik vastu võttis, ises soa midagid valida.

Keskjoama naene nägi selle väntaja numbrid, sest kommutaa-

tori pialt plöksas klapike lahti, nüüd kuulas televonist soovi ära, kuhu kõnet tahti, nüüd võeti sie ühe haruga pistik oma pesast ja ühendati vastava numbriga auku. Nüüd pidi televonist ootama, kas see inimene või nende keeles abonent koa toru võtab ja kui võttis, sai ütleda, et „kohe ühendan“ ja klöksas seda pisikest nipslülitid. Nüüd olligid kaks jutulesoovijad koos. Televone olli vähe, ega nendega poslori es aetud, ikka tarvilised jutud. Eks neid kõnesid keskjoamas olli, juhtmed olland risti-rästi aukude sees, valesti es tohi minna.

Televonist pidi ühtepuhku koa teiste jutu sisse küsima „kas te räägite?“ ja kui es ole änam ütlemist, et „muidugid riagime“, siis tõmbas televoninoorik juhtme välja, klöksas ülalt selle luugikese kinni ja pisikse nipslüliti koa algasendi ja kõik.

Katsusi kuidagid kirja panna, kui põle ise näin, eks ta siis keeruline oo, ju kuskil muuseumis ehk viel soab näha.

Televoniliinid olland koa irmus viletsad ja kuuldavus kehva. Vahest es kuule muud kut mõne sõna, sahin ja ragin. Liinid olland postide otsas iga ilma kää, kui õues suur möll, olland liinid moas või omavahel keerdu, või puud piale kukkun. Liinimehed köisid sial postide otsas neid parandamas.

Ma mäleta, olli siis neljavoastane ja elasime Suuremõisa Põllul. Meil olli koa seena pial kapi, paramal pool vänt, vassakul kahearalise argi pial toru ja kapi pial kaks sõukest kellut, kut paergus jalgratate pial, millega tilista soab.

Naesed aasid ikka rätiku kõrva eest ää, kui riakima pidi ja kuulama ja irmus valjuste pidi juttu aama, muidu es kuule.

Ema riakis veel paar naljakat seika, pane nee koa siia.

Ükskord jään nende vana seenakell seisma. Pime aeg, omingu taris valve minna. Magan koa juba ja kui üles korra tõusn, mitte tia mis kell oo. Sügise ju kottpime ühtepuhku. Mutsis siis ennast riide ja Liiva poole astuma, jala ikka, pärast ostis jalgratta, mis siis viga. No jah, jõvab lõpuks Liivale, kõik pime, keskjoamas tuli ülal, vat Raugil olli ilmajaam ja sealt antud teatud kellaaegas ilmavaatlusi edasi. Kopsib siis akna taga. Püha Jeesus, kell omingu viie paiku, kahessani aega küll. Tukkus siis.

Sis Hellamaal oln üks irmus ergu unega ja kartlik proua, sellel pia iga

õöse kõbinad ja sammud usteakende taga. Tahab aga miilitsaid kutsuda. Maas olli seditaegu miilitsad olnud. Ega Maas es kõi sial voatamas, aga keskjoam pidi ikka kutsuma.

Muhus ju sõuksed nimed koa, nagu Suu ja Kõrv. Siis naljajutt, et Suu riagib ja Kõrv kuuleb.

Ühe mehe perekonnanimi oln Kessel ja taal oln iga teese sõna järel „kas sa tiad“, parasiitsõna nagu nüüd öötse. Ja siis kui see kuuldavus jälle kehva, üteln televonis „kes sial kuuleb, kis sial kuuleb, kas sa tiad, Kessel kuuleb!“

Numbrid olland jah kahekohalised, 01 olli tuletõrje, 02 miilits, 03 kiirabi, 04 gaasiavari, 07 kaugjaam. Kui kasvõi mandrile olli taris elista, siis pidi kaugejaama kaudu kõne tellima ja sai kasvõi 3 tundi oodata. See olli veel eraldi maksa. Kuskil 1962-63 olli kuumaks 3 rubla ja selle eest võis riaki ööd kut päävad. Kui kaugekõne tulli, siis televon elises ühe soruga ja pikalt, selle tundis kohe ää.

Kui Liivale see paergune postkontor ehitati, kuskil 1966 või 67, sõnna tulli automaateskjaam ja nee käsitsi ühendused läksid ajalukku.

Orissaarest köis neid joamu üle voatamas Täht, Arno, olgu muld taale kerge, ja ta reakis sõukse jutu. See veel vene aegas ega mäleta, kis siis sideminister olli. Suisel aal nee asjapulgad ikka tahtsid irmsasti Soaremoal kõia. Tullid Liivalt koa läbi. Võtab see minister siis Muhust kõne, et kuidas linnaga (Kingisepa, nüidne Kuressaare) ka ühendust soab. Ootab ja ootab. Kõik soatjad koa, hing kinni, lõpuks keskjaama noorik televonni otsas. Ega minister ennast es tutvusta ja kohe pragama, et miks te kohe ei vasta. Sialt põrutatud vastu: „Vastame siis, kui jõuame!“ Muhus jään asjad kohe katki, pannud linna poole padades.

Pärast kuulsime, et see vaene naine soand käskkirja, ea, et põle lahti lastud.

Nee oo sõuksed seigad, mõtle ikka, kui ea paergus oo, et ise soab televonni selsiks võtta ja ise numbrid valida. Põle kedagid vahelt segamas.

Tasuks mitte pire olla, kui mõni aeg ühendus jupsib. Aga noh, nüüd ju irmus tiidus kõigil ja elu niipalju edasi läin, et nüidse aa noored ep oska arvatagid, mis vanasti olli. Põle sellel elul ikka äda midagid, aitab olla küll.

Margareta Maripuu
Murdevõistlus 2011

Reis Kopenhageni

26.-28. juuni käisid Muhu Noortekeskusest Lembitu Valdmet ja Arnek Grubnik Taanimaal Kopenhaagenis. Tegu oli videokonkursi „Bosch & Bruegel. Ühe maali neli jälge“ auhinnareisiga. Võidutöö auhinna pani välja Kadrioru Kunstimuuseum.

Kopenhaagenis tutvuti Taani Rahvusgaleriiga (*Statens Museum for Kunst*), sealsete töötajate ning Boschi ja Bruegeli näituse väljapanekuga. Kunsti ja teadusalane vestlus oli igati põnev ning tundus, et kõik osapooled ootavad uusi huvitavaid koostöövõimalusi.

Kopenhaageni linnapildis torkasid paratamatult silma sportlikud inimesed ja massiliselt jalgrattaid. Kesklinnas sõidavad rattaga ka turistid - 20 Taani krooni eest saad lunastada endale jalgratta ja kauni linnaga jalakäijatest veidi kiiremas tempos tutvust teha.

Reis oli väga põnev ning innustab edaspidigi erinevatel konkurssidel osalema.

Arnek Grubnik
ja **Lembitu Valdmet**

Jalgratatega sõitma: Lembitu ja Arnek.

Vanu pilta Muhust

Seekordne pilt on originaalis värviline ja pärit 1957. aastal ostetud kirjaploki kaanelt. Kas keegi teab, kes on pildil?

Suured tänud Juta Naaberile, kes valgustas ühe juulikuu numbris avaldatud pildi tagapõhja.

Pulliga pilt on tehtud Soonda Jaagu pullist 1932. aastal. Pildil on pulli taltsutajaks Lepiku Poali Juula, kes oli Jaagul teenija. Vankris on Jaagu Andrus Keerd, toobiga on Pärase Poali peremees, kes oli sel ajal Ivan Heinsalu ja habemega Soonda Poali Villem. Aia taga seisab Pärase Poali perenaine Maria.

Eda Maripuu, Muhu Muuseum

11. augustil Muhus Aljaval Küünikontserdil

Bonzo, Pehk ja Päss e Kõrsikud.

Väravad avatakse **20.00**, kontserdi algus **21.00**. Piletid hinnaga 10 eurot saadaval kohapeal. Lapsed kuni 10 a tasuta. Info telefonil 5021 391.

Tulekul

9. august kell 18.00

Vanatoa volleväljakul
Muhuvolle 2012 III etapp

10. august kell 19.00

Muhu Muuseumis
**PILDIKESI
KOLHOOSIELUST**
lõbus külajant lauludega
pilet 3 eurot, õpilane 2 eurot.

11. august Koguva sadamas
esineb Tabasalu Muusika-
kooli saksofoni kvartett
kavas rahvamuusika ja
dzhässmuusika seaded

kell 20.00
pilet 7 eurot, eelkooliealised
tasuta

11. august Muhu Katariina
kirikus
Munukeste kontsert
"Rahvalikud koraaliviisid
Lääne-Eesti saartelt"

kell 16.00
tasuta!

11. august Pädaste küla 3.

kokkutulek Järsukas
info tel:56692052

18. august X Muhu jooks

18. august Koguva sadamas
Lümända näiteringi esituses
August Kitzbergi "Kosjasõit"
lustakas lugu laulu ja tantsuga
algus **kell 18.00**

pilet 5 eurot, õpilased 2eurot.

25. august Koguva sadamas
Muinastulede öö lõke ja
kontsert

esineb Estonian Voices
Esitatakse küllaltki seinast
seina kava, kuhu alla kuulub
poppi, folki ja jazzi
algus **kell 20.00**
pilet 7 eurot, eelkooliealised
tasuta

13. september kell 18.00

Liiva küla volleväljakul
Muhuvolle 2012 IV etapp

Näitus "**Muhumaal**" avatud iga päev 10-18 Koguva Kunstitalis.
Kohvik-veinibaar ja kunstitoodete müük. Info tel: 5398 7724